

діаграм, графіків згідно із соціометричними методами описової і математичної статистики (регістрація, ранжування, шкалування, порівняння) тощо. Вони пропонують перевірені методики синтезу і порівняння даних і показників, які мають однакові властивості та піддаються зіставленню.

Водночас, слід розуміти, що надмірне захоплення статистикою може призвести до перевантаження біографічного дослідження надмірним фактографізмом, зашкодити встановленню причинно-наслідкових зв'язків через нагромадження набору другорядних фактів. Слід розуміти, що навіть у статистичних розрахунках на основі точних цифр, даних завжди є певні міра умовності, особливо коли ідеться про таку складну й до певної міри «внутрішньо алогічну» систему, як біографія у її ширшому розумінні.

Література

1. Ваховський М. Методологічні аспекти порівняльного аналізу педагогічних ідей Г. Манна та К. Ушинського // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту, 2008. № 10. С. 26 – 30.

2. Данильян О.Г., Тараненко В.М. Філософія: підручник. 2-ге вид., допов. і переробл. Х.: Право, 2012. 312 с.

3. Новиков А.М. Методология образования. Издание второе. М.: Издательство «Эгвес», 2006. 488 с.

4. Сергеева С.В., Козлова Е.В. Основы персонологии. Историко-педагогическое исследование: подходы, принципы, методы// Современные проблемы науки и образования. 2015. № 3. URL: <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=19666> (дата звернення: 04.01.2018).

5. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Нариси з історії розвитку педагогічної думки: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 308 с.

УДК: 372.881.116.12

РОСОЛ Ю. В., ХОМА О. М.,
Мукачівський державний університет

ВАСИЛЬ СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО НАВЧАННЯ РІДНОЇ МОВИ

Сьогодні Концепцією «Нова українська школа» передбачено компетентнісний підхід до навчання. Серед компетентностей важливе місце займає вільне володіння державною мовою; здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами (Закон України «Про освіту», Розд.2, ст.12, п.1) [1].

Василь Сухомлинський належав до тих педагогів, які писали про важливість володіння рідним словом. Уся педагогічна діяльність вченого спрямовувалася на те, щоб «життєдайне джерело – багатство рідної мови – було відкрите для дітей з перших кроків їхнього життя» [2]. У багатьох його працях («Слово рідної мови», «Джерело невмирущої криниці», «Рідне слово», «Слово про слово», «На трьох китах») знаходимо відповіді на актуальні питання: як навчити дитину сприймати світ, розуміти слово і вдало використовувати його в усному й писемному мовленні. На думку педагога, із живої думки і слова почалося становлення людини. Слово ввібрало в себе найтонші порухи наших

почуттів; в ньому закарбувалася душа, звичаї, традиції, радості і болі народу – всі його духовні цінності, творені століттями.

Питання щодо методики вивчення і засвоєння рідної мови пронизує всю науково-педагогічну діяльність В.Сухомлинського. Вчений говорив, що мова – це «духовне багатство народу», яке народ передає з покоління в покоління. Під багатством ми розуміємо культуру нашого народу, традиції та звичаї [3, с. 201]. Праця «Серце віддаю дітям» стала педагогічними настановами, як працювати з дітьми, як навчати їх міркувати.

Одним із найважливіших елементів навчання рідної мови В. Сухомлинський називав природу. Він вважає, що саме в природному середовищі дитина відкриває для себе щось по-справжньому нове і цікаве. Світ природи допомагає пробудити у дитині певні уявлення, її фантазію, розвинути мислення і увагу, породжувати мовну активність. Учений наголошував на тому, що не можна ізолювати дитину від природи, обмежуватися лише слуховим сприйняттям, адже це веде до перевтоми організму. Педагог, який довгий час працював серед дітей, впевнений, що для того, щоб дитина могла повноцінно розвиватися, набувати нових знань, їй потрібно спілкуватися з природою. Василь Олександрович говорив і про те, що саме завдяки спогляданню за красою навколишнього світу дитина виростає чуйною, доброю, сердечною, готовою допомогти кожному. «Краса –це радість твого життя. Людина стала Людиною тому, що побачила глибину блакитного неба, мерехтіння зірок, рожевий розлив вечірньої зорі...» [2, с. 220]. Він наголошував на тому, що любов до рідного слова починається саме із спілкування дитини з природою.

Володіння рідним словом розглядалося вченим як основа духовного й патріотичного виховання. «Школа стає справжнім осередком культури лише тоді, коли в ній панують 4 культу: культ Батьківщини, культ людини, культ книжки і культ рідного слова»[4, с. 201].

Розглянемо настанови В.Сухомлинського про значення рідного слова в навчанні молодших школярів на основі статті «Слово про слово». Науковець зазначає: «В руках вихователя слово – такий же могутній засіб, як музичний інструмент в руках музиканта, як фарби в руках живописця, як різець і мармур в руках скульптура. Як без скрипки немає музики, без фарби і пензля – живопису, без мармуру й різця – скульптури, так без живого, трепетного, хвилюючого слова немає школи, педагогіки. Слово – це ніби місток, через який наука виховання переходить у мистецтво, майстерність» [5, с. 160].

Отже, у педагогічній спадщині Василя Сухомлинського містяться цінні поради та вказівки, які допоможуть у навчанні й вихованні підростаючого покоління та розвитку їхнього мовлення. Педагог радив: «Знаходьте найтонші відтінки на багатобарвній палітрі народної мудрості, говоріть дітям красиво про красу навколишнього світу. Слово – це найтонший різець, здатний доторкнутися до найніжнішої рисочки людського характеру. Вміти користуватися ним – велике мистецтво. Словом можна створити красу душі, а можна й спотворити її» [3].

Отже, ми розглянули окремі питання щодо навчання української мови в початковій школі.

Література

1. Закон України «Про освіту». Прийнято Верховною Радою України 05.09.2017: [Електронний варіант]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>. (дата опублікування: 28.09.2017). З екрану.

2. Сухомлинський В. О. Моральні заповіді дитинства і юності / В. О Сухомлинський. – К. : Рад школа, 1966. – 230 с.

3. Сухомлинський В. О. Рідне слово / В.О. Сухомлинський // Вибр. твори : в 5-ти т. Т. 3. – К. : Рад школа, 1977. – С. 201–216 с.

4. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям / В.О.Сухомлинський // Вибрані твори : у 5-ти томах. Т-3. – К. : «Рад школа», 1977. – 670с.

5. Сухомлинський В.О. Слово про слово / В.О. Сухомлинський // Вибр. твори : в 5-ти т. Т. 5. – К. : Рад школа, 1977. – С. 160–167.

УДК 373.2.015.31:159.954(043.2)

РУСИН А. І., МИКУЛІНА А. К.,
Мукачівський державний університет

ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ОЗНАКИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Проблема дитячої творчості, природа її виникнення та розвитку вже впродовж кількох десятиріч є предметом досліджень багатьох учених. Відомі психологи та педагоги (Н.О. Ветлугіна, Л.С. Виготський, В.В. Давидов, О.В. Запорожець, В.Т. Кудрявцев, О.І. Кульчицька, М.М. Поддяков, Є.В. Суботський та ін.) довели, що творчі здібності яскраво проявляються в дошкільному дитинстві й розвиваються у процесі спеціально організованого навчання, коли діти оволодівають суспільно виробленими засобами діяльності.

Творчість – це одна із найзмістовніших форм психічної активності дитини. Її можна розглядати як універсальну здібність, що забезпечує успіх різноманітної діяльності дітей [1].

Аналіз результатів досліджень дитячої творчості, здійснених відомими вченими (Н.О. Ветлугіною, О.І. Кульчицькою, І.Я. Лернером, Б.М. Тепловим, Є.О. Фльоріною та ін.), дозволяє сформулювати її визначення. Дитячу творчість слід розуміти як створення дитиною суб'єктивно нового (значущого для неї) продукту – малюнка, конструкції, гри, оповідання, створення невідомих раніше деталей, що по-новому характеризують створюваний образ: різних варіантів зображень, ситуацій, рухів, характеристик героїв, інших дій; застосування засвоєних раніше способів зображення або засобів виразності у новій ситуації; прояв ініціативи в усьому [1].

Л.С. Виготський глибоко обґрунтував положення про те, що творчість притаманна всім людям і є постійним супутником дитячого розвитку. Він вважав, що творчі процеси в усій своїй повноті проявляються вже в дуже ранньому дитинстві. Гра дитини – це не проста згадка про пережите, а й творча

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>